

ומנותר קנקנים נעשה נס... ימי שמונה קבעו שיר ורננים

(מתוך 'מעוז צור')

הגמרא מסבירה בדיוק מהו מקורו של חנוכה

כשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית
חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו
של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו
שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה

בואו ננסה לחשוב לרגע, כמה ימים היה נס פח השמן? ראו את קושיית ה'בית
יוסף'¹

ואיכא למידק (צריך לדייק) למה קבעו שמנה ימים
דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה
אחת ונמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעה
לילות?

1. הסבר מהי קושיית ה'בית יוסף'.

2. לפי קושיית ה'ב' באיזה מהימים לא היה נס?

נעיין בשלושת התשובות של ה'ב'.

ויש לומר שחילקו שמן שבפך לשמנה חלקים ובכל לילה היו
נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר ונמצא שבכל
הלילות נעשה נס.
ועוד יש לומר שלאחר שנתנו שמן בנרות המנורה כשיעור,
נשאר הפך מלא כבתחלה וניכר הנס אף בלילה הראשונה
אי נמי (או אולי) שביליל ראשון נתנו כל השמן בנרות ודלקו כל
הלילה ובבוקר מצאו הנרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה

¹ רבי יוסף קארו ידוע בכינויו "מרן" ו"המחבר" (של ספר השולחן ערוך). הוא נולד בטולדו שבספרד בשנת ה"א
רמ"ח (1488) ונפטר בצפת בשנת ה"א של"ה (1575). ספרו הגדול בית יוסף, המסודר לפי ספרי הטור, הינו אוסף
של כל דעות הפוסקים והמפרשים בהלכה, החל מסוגיית התלמוד וכלה בפסקי בני דורו. ספרו השולחן ערוך -
קיצור של ספרו בית יוסף - הפך לספר הפסק המחייב בכל בית ישראל, אחרי שנוספו עליו הגהות הרמ"א.

3. לפי כל אחד מהתירוצים איזה נס היה ביום הראשון?

הט"ז² מציע הסבר אחר. כדי להבינו עלינו להיזכר בספור מספר מלכים על הנביא אלונשו

ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמר עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' והנשה (בעל החוב) בא לקחת את שני ילדי לו לעבדים: ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית? ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך (כלי קטן) שמן: ויאמר לךי שאלני לך כלים מן החוץ מאת כל שכניך: כלים רקים אל תמעיטי

בהמשך אלישע עושה נס וכל הכלים ברקים שהביאה האשה משכניה מתמלאים שמן והיא מוכרת את השמן ומשלמת אח חובה.

ספר הזוהר שואל שאלה אם אלישע עשה נס מדוע היה חשוב שבתחילה יהיה לאשה מעט שמן?

לפי הזוהר נס יכול להוסיף על הקיים ולא ליצור דבר מחודש, לכן טוב שהיה שם מעט שמן שהתרבה על ידי נס.

על פי הסבר זה מסביר הט"ז את נס חנוכה

אילו נדלק כל מה שהיה בלילה הראשון לא היה מקום לנס לחול על שום דבר. אלא ודאי דגם בלילה הראשון נשתייר ממה שהיה ראוי לה. ועל אותו השיור באה הברכה שנעשה שם נס להרבות אותו וא"כ ראינו שגם בלילה הראשונה נעשה נס

4. נסח במילותיך את תירוץ הט"ז. נסה להתחיל תשובתך במילים הבאות: "לפי הט"ז, היה נס גם ביום הראשון שהרי..."

5. לאיזה מהסברי הב"י מתאים תירוץ הט"ז?

ננסה לראות הסבר אחר ע"פ המדרש

**מלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו
ועמד המשכן מקופל עד ר"ח ניסן**

המהרש"א מסביר למה נדחתה חנוכת המשכן

² טורי זהב, חיבור על השולחן ערוך

מלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסליו
ולא חנכוהו עד ר"ח ניסן ושבּו נולדו
האבות והקב"ה שילם לו בימי מתתיהו

בכדי להבין תירוץ זה עלינו להוסיף עוד פרט אחד המופיע בספק ויקרא: חנוכת המשכן היתה שמונה ימים.

6. נסח במילותיך את התירוץ הרביעי שהבאנו זה עתה. נסה להתחיל תשובתך במילים "חוגגים את חנוכה שמונה ימים כי..."